

Kristinaskolan med omgivande park och skolgård och dess vara eller inte vara är i dagens Norrköping ett hett debattämne.

Detta föranleder Stolta Stad att göra en återblick på den tidsepok, då en ny skolreform slog igenom.

Foto: JOCKE BLOMQUIST
Kristinaskolan, idag ett hett debattämne, invigdes 1883 som en av staden Norrköpings modernaste skolor.

Hedvigsskolan på norra Saltängen, invigd 1866. Den tredje i raden av nya folkskolehus i Norrköping. Skolan revs 1973 för att ge plats åt de statliga verken. De äldre bilder är ur Stadsarkivets samlingar.

Gustaf Adolfskolan, invigd 1897, utgjorde tillsammans med Matteus den mest fulländade formen av skolhus i 1800-talets Norrköping.

Oskarsskolan omkring 1910. Av bilden framgår att trädgårdsskötsel var ett viktigt inslag i folkskolornas Norrköping.

Karl Johansskolan på Nordantill togs i bruk i januari 1877 och skolhuset finns fortfarande kvar. I modern tid har skolan bland annat använts för specialundervisning.

En FOLKSKOLA som bildade skola

Sedan landets första folkskolestadga var ett faktum år 1842, uppstod efterhand ett behov av nya skolhus. Så även i staden Norrköping.

Fyra år efter stadgans införande var undervisningen igång i Norrköping, dock inte i skolhus som staden ägde själv.

En bit in på 1860-talet gavs det från huvudstaden ut en serie ritningar, en slags modeller, på hur landets nya skolhus skulle gestalta sig. Modellerna i fråga gällde både för landsbygden och för städerna.

Det första folkskolehuset i Norrköping stod klart vid Plankgatan, i de norra kvarteren i september 1861, ritat av stadsarkitekten Carl Theodor Malm. Från 1906 fick skolan namnet Berzeliuskolan.

Nästa skolhus stod helt färdigt två år senare på Väster, även det ritat av Carl Theodor Malm.

En bit in på det nya seklet fick den skolan namnet De Geer.

Det tredje i raden av nya skolhus placerades på norra Saltängen och stod färdigt 1866, ritat av arkitekten Glosemeyer. Efterhand fick skolan namnet Hedvigsskolan.

och med dessa föddes det som kom att kallas för Norrköpingsystemet, även om Hedvigsskolan kom att bli något av ett problem barn för stadens skolråd.

Från stadens ansvariga fanns en medveten strävan att göra de nya folkskolorna till en första klassens hälsosamma inrättningar. Skolhusen placerades i stadens utkant med grönskande parker som omgivning och med gott om luft och ljus.

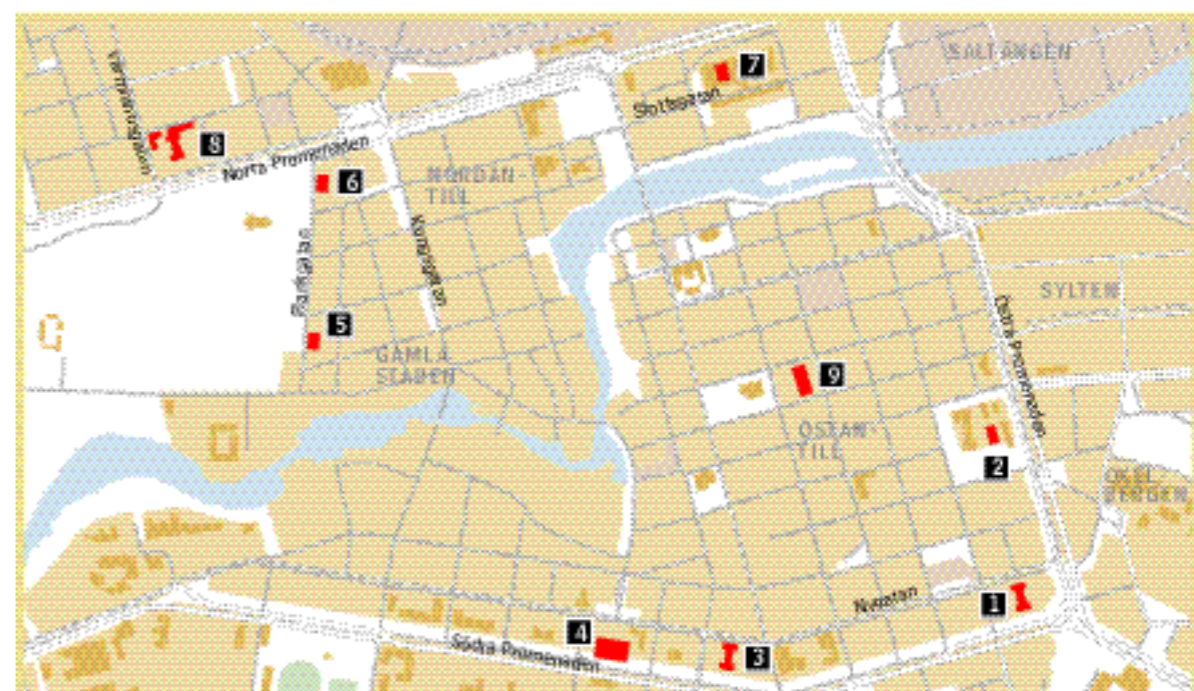
Behovet av nya skolor ökade och under folkskoleinspektören I A Lyttkens byggdes ett

flertal skolhus. Och själva tanken med Norrköpingsystemet utvecklades vidare, bland annat via de skolor som senare fick namnen Karl Johan och Oskarsskolan.

nästa skola, kristinaskolan, högaktuell idag stod färdig 1883. Kristinaskolan ansågs som en mycket modern skola för sin tid. Även här var det den flitige Carl Theodor Malm som stod för ritningarna.

Men i sin mest fulländade form, inte minst vad gäller själva skolhusen, kom Norrköpingsystemet att symboliseras av systemskolorna Gustaf Adolf och Matteus, båda invigda i november 1897 och båda ritade av stadsarkitekten Karl Flodin.

Här handlade det om en symbios av estetik och hälsosamma omgivningar. De båda skolorna hade 17 klassrum var, men det rörde

1 Gustaf Adolfskolan. 2 Oskarsskolan. 3 Kristinaskolan. 4 De Geerskolan. 5 Berzeliuskolan. 6 Karl Johansskolan. 7 Hedvigsskolan. 8 Matteusskolan. 9 S:t Olofskolan.

sig om ljusa undervisningslokaler och med avsaknad av långa korridorer.

Norrköping låg även främst i ledet när det gäller den pedagogiska undervisningen och staden var bland annat en av de första att införa slöjdundervisning. Och just i Kristina-, Gustaf Adolf-, och Matteusskolorna låg slöjdsalarna granne med salar för gymnastikundervisning och skolkök, det senare även det en nymodighet.

kring sekelskiftet låg så folkskolorna i Norrköping som ett pärlband längs Promenaderna. Och näste folkskoleinspektör, Johan Bager-Sjögren, gjorde vid internationella kongresser en god reklam för stadens

Själv vurmade denne för att inrätta en centralskola, ett slags pedagogikens högberg, för alla stadens folkskolor. Resultatet av dessa intentioner blev en bit in på det nya seklet S:t Olofskolan.

Idag tar vi kanske de gamla skolbyggnaderna för givna. Vi passerar dem utan en tanke.

Men för hundra år sedan framstod staden Norrköping som en föregångare för folkskoletanken. Både till det yttre och till innehållet.

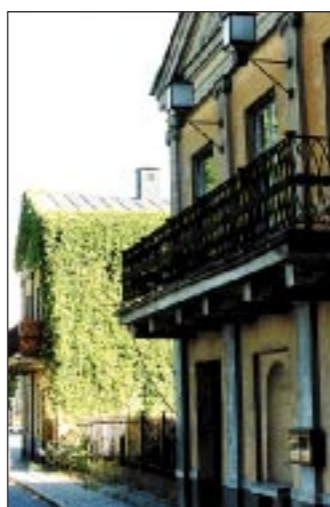
LASSE SÖDERGREN

STOLTA STADS BILD TäVLING

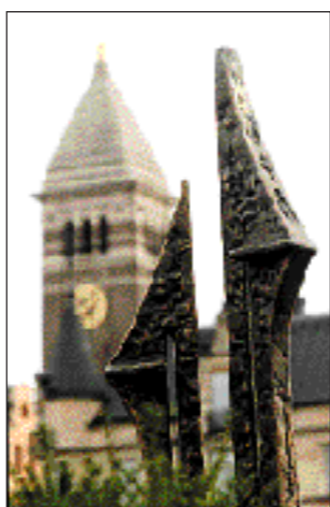
FRÅGA 1
Den här pampiga eken återfinns vid en av stadens äldre begravningsplatser. En begravningsplats, vilken är full med släktgravar från stadens förmäste och som bland annat har kallats för den gamla begravningsplatsen. Men vad kallas den idag?

1. S:t Johannes kyrkogård x. Matteus kyrkogård
2. Södra kyrkogården.

FRÅGA 2
På den plats där insomnade restaurang Druvan återfinns idag, fanns det tidigare en tamligen okänd krog, bland annat nämnd hos Moa Martinsson. Vad kallades krogen i fråga?

1. Kajsa på Fejset x. Blå Maja
2. Skuljons

FRÅGA 3
Den här moderna skulpturen av konstnären Bo Olls, placerad vid Strömmen nedan Karl Johans park, restes som ett monument för ett par år sedan. Ett monument över vad?

1. Estoniakatastrofen x. Getölyckan
2. Rysshärjningarna 1719

Svaret skickar du till Norrköpings Tidningar, 601 83 Norrköping. Senast 10 september vill vi ha ditt svar. Märk kuvertet "Stolta Stad". Rätta svaren presenteras 18 september.

De tre först öppnade rätta svaren får var sitt NT-badlakan.

FRÅGA 1		Namn:
FRÅGA 2		Adress:
FRÅGA 3		Postnr: Postadress:

